

ปทุมมา (*Curcuma parviflora* x *C. alismatifolia*)

พันธุ์เชียงใหม่ซีเอฟ 18

ผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน

ชื่อ-สกุล	กรมวิชาการเกษตร
ที่อยู่	50 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ รหัสไปรษณีย์ 10900
โทรศัพท์	081-3730-948

แหล่งที่มาและประวัติพันธุ์

ปทุมมาพันธุ์เชียงใหม่ซีเอฟ 18 ได้มาจากการผสมพืชสกุลขมิ้น (*Curcuma*) สองชนิดระหว่าง เทพร้าเล็ก (*Curcuma parviflora*) พันธุ์แม่ กับบัวสวรรค์ขาว (*C. alismatifolia*) พันธุ์พ่อ โดยศูนย์วิจัยพืชสวน เชียงราย สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร ได้ผสมพันธุ์พืชดังกล่าวในปี พ.ศ. 2538-2541 และในปี พ.ศ. 2545-2547 ได้คัดเลือกต้นลูกผสมข้ามชนิดที่มีลักษณะดีและสวยงามจึงตั้งชื่อพันธุ์ว่า เชียงรายซีเอฟ 18

ลักษณะประจำพันธุ์ทางพฤกษศาสตร์

ชนิด/ประเภท	ชื่อไทย ปทุมมา (ลูกผสม) ชื่อวิทยาศาสตร์ <i>Curcuma parviflora</i> x <i>C. alismatifolia</i> วงศ์ Zingiberaceae ไม้ดอกไม้ประดับ ไม้ล้มลุก
ราก/หัว	ระบบรากฝอย (fibrous roots system) รากสะสมอาหาร (storage root) มีลักษณะบวมพองออกเป็นตุ่มทรงกลมที่ปลายราก ทำหน้าที่เก็บสะสมน้ำและอาหาร เหง้า (rhizome) หรือหัวมีสีน้ำตาลอ่อน เนื้อในหัวมีสีครีม เป็นลำต้นใต้ดินที่เจริญในแนวระนาบขนานไปกับพื้นดินสั้น ๆ มีข้อและปล้องชัดเจน แตกแขนงออกเป็นกระจุกตามตาข้างของเหง้าเดิม ทำหน้าที่สะสมน้ำและอาหาร เส้นผ่านศูนย์กลางเหง้า 1.5 – 2.0 เซนติเมตร
ต้น	ลำต้นเหนือดินเป็นลำต้นเทียม (pseudostem) เกิดจากกาบใบที่อัดกันแน่น ความสูงต้นวัดจากโคนต้นถึงระดับปลายพุ่มใบ 37 - 40 เซนติเมตร ความกว้างทรงพุ่ม 40 - 45 เซนติเมตร
ใบ	ใบเดี่ยว มีประมาณ 3 ใบ กว้าง 8 – 9 เซนติเมตร ยาว 21 - 28 เซนติเมตร ปลายใบแหลม ขอบใบเป็นคลื่นปานกลาง เส้นกลางใบสีเขียว กาบใบสีเขียว โคนกาบใบสีน้ำตาลแดง
ดอก/ช่อดอก	ช่อดอก แบบช่อเชิงลดแน่น (compact spike) ก้านช่อดอกแทงออกจากกลางลำต้นเทียม ความยาวช่อดอก 32 – 36 เซนติเมตร ความยาวช่วงดอก 11 - 14 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางช่อดอก 4 – 7 เซนติเมตร ใบประดับ (bract) ส่วนล่างรูปเกือบกลม ปลายเป็นติ่งแหลม สีเขียวอ่อน บริเวณส่วนปลายสีเขียวไล่ระดับ มีจำนวน 8 - 12 ใบ ใบประดับส่วนบนรูปเกือบกลม ปลายแหลม สีขาว บริเวณส่วนปลายมีริ้วสีเขียว มีจำนวน 8 - 9 ใบ ดอกจริงขนาดเล็กอยู่ในซอกใบประดับส่วนล่าง กว้าง 1.0 – 1.5 เซนติเมตร ยาว 3.2 – 3.5 เซนติเมตร สีม่วง กลีบปากสีม่วงเข้ม สันปากเหลืองอมส้ม เส้นผ่านศูนย์กลางก้านช่อดอก 0.4 - 0.5 เซนติเมตร
ผล/เมล็ด	ไม่มี (ดอกเป็นหมัน ไม่ติดผล)
ลักษณะอื่น ๆ	1. อายุปลูกถึงให้ดอก 2 – 2 เดือนครึ่ง

2. เริ่มแทงช่อดอกเมื่อมีใบ 2 - 3 ใบ
3. ช่อดอกอยู่เหนือทรงพุ่ม ก้านช่อดอกตรง แข็งแรง ใบประดับหนา ดอกจริงมีกลิ่นหอม
เหมาะสำหรับเป็นไม้ตัดดอกและไม้ประดับแปลง
4. การแตกหน่อใหม่เฉลี่ย 1 - 2 หน่อ/กอ
5. อายุปักแจกันนานประมาณ 14 วัน และอายุการใช้งานสำหรับไม้ประดับแปลงนาน 4 - 7
สัปดาห์ หลังออกดอก

ปทุมมาพันธุ์เชียงใหม่ 18